

Til
Totalberedskapskommisjonen
v/Justisdepartementet
totalberedskapskommisjonen@jd.dep.no

Lysaker 21.06.2022

Kunnskapsbasert brannsikkerhetsarbeid Høring til Totalberedskapskommisjonen fra Brannfaglig Fellesorganisasjon

I St.meld. nr. 35 (2008/09) om brannsikkerhet vies kapittel 6 til dette temaet. Der heter det blant annet at forskning om brannårsaker vil være viktig som grunnlag for hensiktsmessig innretning av forebyggende tiltak. Videre at undersøkelser og annen gjennomgang av branner er viktig både for å kunne dokumentere hva som har skjedd og for å trekke erfaringer og lærdom av tilbake til det forebyggende arbeidet, og for evaluering av tiltak og regelverk.

Brannfaglig Fellesorganisasjons (BFO) viser til at det ikke er noen offentlig forskning eller granskning i tråd med denne meldingen, og mener det er kritikkverdige at ikke samfunnet kan bruke øremerkede ressurser på å granske storbranner til bunns.

Kostnadsbildet

Forsikringsselskapene utbetaler rundt fem milliarder kroner i årlige brannerstatninger, og omtrent samme beløp koster brannberedskapen i helsevesenet og brannvesenet.

Tall fra Finans Norge (Skadestatistikk for landbasert forsikring 2020) bekrefter tallene over, både når det gjelder privat- og næringsseiendom, og er nokså stabile siste tiår.

I 2020 var det drøyt 2,5 milliarder kroner i erstatningsutbetalinger etter branner i private eiendommer, mens det etter branner i næringsseiendommer ble utbetalt nesten 2,7 milliarder kroner i erstatning. Det var 27.409 private bygningsbrannskader, og 4.788 brannskader i næringsbygg.

Ifølge tall fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap i 2019, kostet brann- og redningsvesenet 4,75 milliarder kroner.

Ifølge Norsk Brannskaderegister er det mellom 600 og 800 innleggelser for brannskader ved sykehus årlig. Man regner cirka 18.000 kroner per liggedøgn ifølge Helsenorge/Samdata. Antall liggedøgn er i snitt 11,3 døgn for brannskader (2019).

I sum koster brannskader/behandling ved norske sykehus rundt 140 millioner kroner årlig. Dersom man i tillegg tar med de rundt 15.000 pasientene som behandles for brannskader ved legekontorer (ref. Norsk Brannvernforening), så utgjør behandling for disse skadene rundt 200 millioner kroner årlig.

Etterforskning og undersøkelser

Fortsatt skjer svært lite brannetterforskning fra politiets side, tross påtaleinstruksen fra Riksadvokaten. Forsikringsselskapene setter av og til i gang egne undersøkelser med tanke på eventuelle ulovligheter eller mislighold ved storbranner. Svært sjelden havner slike saker i rettssystemet. Det undersøkes sjelden bakenforliggende årsaker og konsekvensene de har for branner, og man lander ofte på en hypotese om hva som er den sannsynlige grunnen.

Dermed uteblir læring av hendelsene slik at man kan sette inn nødvendige tiltak som kan forhindre branner og redusere konsekvensene. Øremerkede ressurser til etterforskning og undersøkelser er en billig forsikring sammenlignet med de ti milliardene samfunnet årlig belastes for på grunn av branner. I tillegg kommer de personlige økonomiske og følelsesmessige belastningene. Det er de politiske myndighetene som må trykke på startknappen for at dette skal vies nødvendig oppmerksomhet.

Detaljert regelverk

Opp gjennom historien har frykten for brann formet bygg, byer og samfunn. Erfaringer fra store bybranner har blant annet gitt oss bredere gater og murtvang, og regelverket i moderne tid har blitt bedre og mer detaljert.

Derfor er det underlig å se at brann etter brann har skadeomfang i strid med intensjonene i lovverket. BFO tror hovedsvaret er at lovbrudd gir få eller ingen konsekvenser for de ansvarlige partene i byggesak eller for bygningseier.

Politidistrikter uten branngruppe

Riksadvokaten har sendt et skriv til alle politidistrikt om at alle branner skal etterforskes, et skriv som er 50 år gammelt i 2023.

Etter hvert som tiden har gått, har hverken rikspolitikere eller sentrale politimyndigheter villet pålegge de enkelte politimestre øremerke midler til brannetterforskning. Man ser at midlene prioriteres til etterforskning av annen kriminalitet og kriminalforebyggende aktivitet. Da er man inne i en ond sirkel, for i de enkelte politidistriktene klarer man ikke bygge tilstrekkelig kompetanse om brannetterforskning. Sakene blir i større grad hvilende på Kripos som et større kompetansesenter, og terskelen er ganske høy for å be om/bekoste assistanse derfra, da gjerne knyttet til mistenkelige dødsbranner. Selv store politidistrikt som Oslo har lagt ned sin egen branngruppe som en spesialenhet. Nå er dette arbeidet ofte overlatt til den første patruljen på åstedet, og da etterforskes det på grunnlag av vitneutsagn og samtaler med brannvesenet, og ikke en reell etterforskning.

Etter at NRK og TV2 (med hjelp av BFO) våren 2022 har satt søkelys på nye og gamle uoppklarte saker, har Politidirektoratet sendt ut skriv om at alle politidistrikter bør opprette tverrfaglige brannetterforskningsgrupper. Men altså ikke noe pålegg.

Brannetterforskning krever høy kompetanse dersom det skal gi nyttig kunnskap. Politiet må derfor få ressurser til å bygge opp mer kompetanse og kapasitet dersom man skal se vesentlige forbedringer på dette området.

Feil prosjektering eller utførelse

Selv om en brannårsak synes klarlagt, er det «ingen» som undersøker hvorfor en brann fikk et stort og skadelig omfang.

De svært omfattende og ødeleggende brannene ved Lone i Bergen (2021), på Stovner/Høybråten i Oslo (202/21), P-huset på Stavanger Lufthavn Sola (2020), og i Hemsedal før påske (2022) kan stå som noen få av mange eksempler. Pålagte barrierer mot brann mangler eller fungerer ikke, og resultatet er totalskade. I flere tilfeller går liv og helse tapt. Det er dette BFO retter søkelyset mot. I BFO har vi en hypotese om at mange omfattende branner har sin årsak i feil prosjektering og/eller utførelse, stadige eierskifter, bruksendringer, regelendringer, ombygginger eller manglende kontroll og vedlikehold. Hvorfor, hvordan og når i prosessen det skjer, ønsker vi å få svar på. Ansvarret hviler nok både på entreprenører, rådgivere og bygningseiere. Myndighetene er på sett og vis delansvarlig når de har etablert et tillitsbasert system som ikke fungerer. Likeledes er det slik at mange bygningseiere utsetter lovpålagt kontroll og vedlikehold av byggene i «smalere tider».

Myndigheter, bygningseiere og forsikringsbransjen trenger også et bedre faktagrunnlag for å stille riktige krav til både de som prosjekterer og bygger, men også de som bruker byggene. Myndighetene har gradvis innført strengere krav til brannsikring i byggeregelverket, som vil ha positiv effekt på brannskadestatistikken over tid. Men det store flertall av bygninger er oppført etter gamle krav og gammel byggeskikk, selv om det oppfordres til oppgradering til gjeldende regelverk. Bedre statistikk og kunnskap om brannårsaker og -utvikling vil kunne bidra til riktigere prioriteringer av tiltak i slike bygg.

Oppfølging og kontroll

Ansvarssystemet i byggesak er godt rigget for å legge ansvar på riktig sted, men dette følges ikke videre opp etter at det foreligger ferdigattest. For den eksisterende bygningsmassen er det prosentvis lite tilsyn og kontroll, og oppfølging av eiers og brukers ansvar for byggene. Periodisk «selvangivelse» og profesjonell tilstandsvurdering ut fra byggenes størrelse og bruk vil kunne virke forebyggende for alle typer skader og feil bruk.

Føre-var-prinsippet

Enhver forvaltningsmessig beslutning som har konsekvenser for private parter, skal i utgangspunktet foretas med tilstrekkelig beslutnings- og hjemmelsgrunnlag. Innenfor HMS-områdene har utviklingen ofte vært hendelsesstyrt, og (straks)tiltak som man på beslutningstidspunktet ikke har full oversikt over konsekvensene av. Derfor er kunnskapsbasert sikkerhetsarbeid generelt, og innen brannsikkerhet spesielt, særdeles viktig. Bak dette utgangspunktet ligger at å være noe forsiktige/restriktive i forkant av en beslutning er bedre enn å måtte bøte på konsekvensene i etterkant (dersom overhodet mulig), etter det gamle ordtaket «bedre føre var, enn etter snar».

I Brann- og redningsvesenforskriften av 2022 legges det eksempelvis opp til at det innenfor et brannvesens ansvarsområde skal være et minimum på 0,1 årsverk pr. 1000 innbyggere til brannforebyggende arbeid, mens det minst skal være en beredskapsstyrke på 16. Dette er et bilde på at det vektlegges vesentlig mer å håndtere en hendelse enn forebygge hendelsen.

BFO tror dette også er gjeldende innenfor andre områder innen samfunnssikkerhet og beredskap, og hvor man som samfunn vil være mest tjent med en gradvis dreining av ressursbruk på forebygging av hendelser.

Vennlig hilsen
Brannfaglig fellesorganisasjon

Hugo Haug
styreleder
styreleder@bfobrann.no tel. 93445515

www.bfobrann.no | www.brennaktuelt.no | www.qualitynorway.no